

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
 Vse leto velja . . . 10—K
 pol leta . . . 5—
 četrti leta . . . 2·50—
 posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpe petit-vrste,
 če se tiska enkrat . . . 14 h
 " " dvakrat . . . 12 h
 " " trikrat . . . 10 h
 za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
 Oznanila sprejema Učitejska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne služb je plačati po 20 h za petit-vrst.
 Priloge poleg poštne 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Na ovitku ima vsak izkazano, dokdaj je plačana naročnina.

Z bojem do zmage!

V enainpetdeseto leto.

+ Prvo polstoletje našega lista je za nami; z veselim upanjem, utrjeni v boju, stopamo korak dalje. Ne brez upa zmage, ampak v zavesti, da roditi poštene delo poštene uspehe, gledamo v bodočnost. Uskok, hinavi, denuncianti, tatoiči in imetja gledajo v tla, mi pa se ne bojimo nikomur upreti pogleda v obraz! Naša vest je mirna, naše delo poštene — koga bi se bali?

Tudi letos hočemo delati z vsemi silami za staro pravo slovenskega učiteljstva: za krah, ugled, čast in pravico!

Ne poznamo nobene hinavščine. Vsa komur povemo v lice, kar mu gre. Ne služimo nobeni osebi in interesom nobenega posameznika, ampak moralna in materialna povzdiga naše celokupnosti je smoter našemu delu. Glasnik, neizprosen in nepodkupen, hočemo biti vsem preganjam in zanjevanim, vsem trpečim in značajnim somišljenikom in somišljenicam! Naše vrste so se izčistile. Kar je nerabnega, gnilega, samopašnega in umazanega, je odpadlo. Hinavi, svetohlinci in zahrbniki so se poskrili v nenuditeljsko organizacijo in tavajo v odvisnosti kot izgubljene ove. Pri nas so ostali vsi, ki drže kaj na svojo čast, na čisto in neoskrunjeno svoje ime! Radost ti igra v srebu, ako govorиш s komerkoli izmed naših: odkrita beseda, oko v oku, ponosna zavest neomadeževanega značaja! To je karakteristika našega človeka! Kdor ni tak, ne sodi v našo družbo! Eno imamo, kar nam je nad vse sveto: čast!

Ubijali so nas, a nas niso ubili. Napovedali so nam bojkot, a mi ostanemo! Čim hujši je pritisk, tem večja je odporna sila. Sami bodo pocepalni od strahu in zavisti, mi pa ostanemo! Do zadnjega diha se bomo bo-

rili brez ozira na levo in desno pod praporom narodnosti, na prednosti in demokratizma za uveljavljanje zahtev in idej naprednega slovenskega učiteljstva! To hoče biti v svojem delokrogu svoj gospod! Vsi šušmarji, zajedalci in pustoloci — stran od tega kar je naše! Za pravico svojo in za pravoto slovenskega ljudstva, za njega materialno ojačenje in duševno osvobojenje hočemo delovati nemorno in smotreno! V napredni svoji organizaciji združeno slovensko učiteljstvo mora stopiti na celosvojem narodu! Nobene ponižnosti, nobenega drsanja kolen! Lastna in narodova pravica nam je najvišji ukaz!

Kakor strela z jasnega neba so osvignili naše nasprotnike sklepi upravnega odbora naše ponosne Zaveze, ki smo jih objavili v zadnji številki lanskega leta. V svoji brezmiselnosti in otrpelosti so kričali, da se trgajo naše vrste, a upravi odbor jih je udaril s svojo moško, kot iz kamena izklesano besedo po glavah, da sta jih obšla strah in sramota! Izpolnili, preosnovali bomo svojo organizacijo, ki je ne premaga nobena sila!

V drugorodnih narodih je lahak boj s sovražnikom, ker je vsaj pošten v sredstvih. Naš sovražnik ne pozna pošteneosti. Zato se pa slejali prej ubije sam kot škorpion, ki zbada okrog sebe, napisel pa se uje samega sebe. Da čimprej izgine s površja ta zaleda, da čimprej odpravimo ta maledž z naše lepe zemlje, hočemo poskrbeti tudi mi!

Nič strahu, nič obupa! Po koncu glave, kvišku srebu! Slabše in hujše kakor doslej ne more biti nikdar in nikjer. Kot bratje in sestre se bomo podpirali med seboj, odgovorni za vsa dejanja svojih vesti. Naš klic ni klic miru in vdanosti. Mi hočemo boja, ki jači in utrja značaj in ki dovede do zmage! Kar imamo, smo si dali sami. Nočemo nobene milosti, ne poznamo nobenega hlapčevanja. Ako hočemo od nas poštene dela, hočemo mi za pošteno

delo poštenega plačila! Hlapci in sužnji naj gredo, kamor jim drago, mi hočemo s vobede! Svobode hočemo, da se v nji razvijejo naše moči! Mi ne priznavaamo samotistih zakonitih dolodi, ki vsebujejo naše dolžnosti, mi hočemo, da se uveljavijo tudi tiste dolodi, ki govore o naših pravicah: svoboden državljan v svobodni državi!

Zato pa se glasi naš novoletni klic: Z bojem do zmage!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno načitim, v pomoci le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konviktata v Ljubljani: registrirana združuga z omejenim lastnikom.

Promet do konca grudna **K 367 629-97.**

Naznanilo. Kdor želi od združuge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštih znamkah. Na prošnje brez pošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2—2/3, popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

XLII. občni zbor Deželnega učiteljskega društva v Ljubljani.

Tako po občnem zboru Društva za zgradbo Učit. konviktata se je vršil na istem prostoru XLII. občni zbor Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani. Navzočih je bilo 110 članov in članic, kar je pričelo dejstva, da ni bilo za udeležbo nobene agitacije, in pričelo današnjih razmer veselo znamenje.

Predsednikov nagovor.

Predsednik tovariš Juraj Režek:
 Slavni zbor!

V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse cenjene tovarišice in tovariše, ki ste se tudi letos zopet v tako obilnem številu odzvali našemu vabilu in prihiteli k

današnjemu našemu zborovanju. Hvala Vam za toliko požrtvovalnost!

Kar najiskreneje pa še pozdravljam ljube nam današnje goste naše, cenjene tovarišice in tovariše iz Primorske in Štajerske, ki s svojo udeležbo zopet kažejo ono lepo, staro svojo kolegijsko in solidarnost z nam učiteljstvom kranjskim. (Živio!)

Kaj veselega Vam, dragi stanovski bratje in sestre, s tega mesta tudi letos ne morem ničesar povedati. Saj Vam je znano, kako so naši deželni očetje zopet rešili naše prošnje. Malo trohico so pač privočili starejšim tovarišem, ki stopajo v pokoj — kar jim iz srca privočimo — a ostalem učiteljstvu pa prav ničesar; da, niti tiste vnebovijoče krivice našim neoznjencem niso še poravnali.

Hudomušni ljudje celo trdijo, da hočejo z našimi žulji in krvavo zasluženimi kronicami poplačevati svoje deželne dolbove; vsako leto prihranijo na ta način in na naše stroške pol milijona — in v 20. letih imajo že poplačano vse novo 10 milijonsko posojilo. (Smeh.) No, temu se končno ne bi čudili, saj so ob zadnjem zasedanju javno proglašili, da so do šole in učiteljstva brez scea; ali čudom se moramo čuditi naši slavnici vladni, ki tako hladnokrvno gleda in trdrovatno molči k takemu početju. To pač le kaže ono silno skrb, ki jo ima slavna vlast za izobrazbo našega ljudstva in do njegovega kulturnega napredka. (Res je!)

Ne preostaja nam torej nič drugega nego trpeti in iznova trkati na dželna vrata, ker „vsaka sila do vremena.“ To je sicer žalostna tolažba, a za sedaj druge ni. Najbolje bi pač bilo, kar naravnost stopiti pred dobrega našega vladarja ter ondi pred Najvišjim prestolom obravaločiti in pojasniti, kako se postopa na Kranjskem z najboljšimi ljudskimi delavci — učiteljstvom, ker dosedaj vse kaže, da je „Bog visoko, a car daleko“.

S tem otvarjam 42. občni zbor ter konstatujem glasom § 11. društvenih pravil sklepčnost današnjega našega zborovanja.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tovariš Fran Škulj:

Odbor je imel v upravnem letu 3 seje. Rešile so se tekoče zadeve. Socialna stran uči-

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična fazza.) Piše Sadinomis.

Ljubim te in te sovražim, ti moja miljena, ti moje življenje, ti smoter mojega delovanja, skrivnostna zagonetka, ti spas moje sreče, ti morska zvezda mojega čolnička, ti vita vitae meae! Ljubim te! Kako bi te ne ljubil? Saj si ti namenu mojemu življenju, mojemu delovanju, ti odločuješ mojo usodo in mi delaš veselje. Ti me vzdržuješ, v tebi tiči upanje moje srečne bodočnosti! Bodriš me k delu! Opozaraš me na napake in slabosti, utrjuješ me v čednostih in krepostih! Ti si demonična prikazen, ki se me oklepaš z ljubezničko kakor kleč. Zakaj bi te ne ljubili, ti ljuba moja, srčana Ma-a? Pa sovražim te in kolnem, kolnem te, ker si mi tako pogosto

zločesta. Koliko duhomornih ur sem prebil zaradi tebe, koliko noči nisem zatisnil trudnih oči; koliko skrb mi nalagaš na izmučena ramena, koliko bridkosti mi provročaš iz same svojeglavnosti, objestnosti in domišljavosti! Oti nesrečna, a vendar ljubljena, moja mila Ma-a! Kaj sem ti naredil, da mi greniš življenje? Zakaj si me začarala, da te moram ljubiti, da te moram negotovati, a te obenem tako silno sovražim! — — — Usoda je hotela tako. Tvoj sem in ti si moja; ni ga paragrafa, da bi se te rešil in ni ga, po katerem bi se mogla ločiti od mize in postelje. Do smrti mi je usojeno ljubiti te, do smrti me boš mučila, ljubim te, ker te moram in kolnem te, ker te moram, ker ti sama tako hočeš, ti ljuba, ti miljena moja, ti moje življenje, ti moje vse! Vita vitae meae!

Vstal je v deželi moder in učen mož. Eni so govorili, da je modrijan, drugi, da je neke vrste apostelj, a jaz sem takoj uganil, da je šolnik. Njegov nauk je bil: Red in na-

tančnost v vsem in povsod. Lep in vzvišen nauk je bil to. Nikomur ga ni priporočal, a vsiljeval vsakomur, kdor ga je hotel poslušati. Nazorno je kazal ta mož svoj red in natančnost v svojem poslovanju in nevoščljivci so celo govorili, da mož zaradi reda in natančnosti niti spati nima časa. Njegov red in natančnost sta obsegala cele knjige, in če rečem, da je vozil ta svoj red in natančnost v samokolnici z doma v svojo delavnico, mi boste gotovo verovali, da je imel res red in natančnost. Da je imel s čim demonstrirati tako-le ad oculos ni dvoma. In ker sta bila njegov red in natančnost v taki obilici, ni čuda, da so opazili to njegov znanci in prijatelji. Oblastneži so se trgali za njegov red in natančnost. Kdo bi zameril meni, če sem se poprijel tudi jaz lepega nauka o redu in natančnosti, meni, ki sem bil tega nauka tako potreben? Mlad sem bil še in neizkušen, moja duša pa sanjava in utopljena in zamaknjena v idealne sfere, kakor mušica, v pipi vinskega soda. Pa sem zasajal in zasnil

o božanstveni devojki „Natančnosti“, ki naj bi jo jaz, utelešeni „Red“ povedel na svoj dom. Sanjal sem in snival o natančnosti, in vsa znamenja okolo mene, v meni in nad menoj so kazale, da se to dete porodi, če ni že bilo rojeno.

Zgodilo se je, kar se je moralno zgoditi, da je bila „Natančnost“ spočeta. Rodila se je na Poljanah. Materialisti so govorili, da je njen oče knjigovezec. Jaz pa tega nisem veroval. Seveda, na svet je morala priti bodisi v tem ali onem domu; ali spočeta je bila po mojem skromnem mnenju od filozofa natančnosti. Kaj morebiti to ni mogoče? Jaz sem teh misli in meni to zadostuje. Pa dokaži to drugi, da ne govorim prav! — Rodila se je tedaj na Poljanah. O prvi njeni mladosti ne vem veliko, le to, da so vsi govorili o lepi Ma-i, ki prinese ko stopi v življenje, srečo človeštvu. Starši so imeli veliko dopadajena nad svojo nadebudno hčerko. Oče materialist, je že računal, koliko dobička mu napravi, ko pride v svet. Skrbno so jo odgojevali. V prvi mladostni

teljstva ni prišla v odborovih sejah na razgovor, ker se je to že v letu 1909 in prejelo. V tekočem letu smo čakali rešitev naših prošenj. Kako se je kardinalno vprašalo kranjskega učiteljstva rešilo, vam je vsem znano.

Tudi v tekočem letu je gojilo društvo skupino učiteljiščnikov. V ta namen je priredilo tri večere s predavanji. Na prvem bi imel predavati g. dr. G. Žerjav o narodnem gospodarstvu. Predavatelj pa je bil zadržan, in namesto njega je predaval o isti temi tovariš Gangl, ki je s svojim spremnim govorom darom rešil svojo nalogu nad vse častno.

— Na drugem sestanku je govoril tovariš Črnagoj o idealih. Tudi ta večer je dobro uspel. — Na tretjem sestanku je predaval g. dr. Fr. Čadež o astronomiji. Repatika, ki je to leto strašila našo zemljo, je bila povod temu predavanju. Tudi ta večer je bil lep in udeležba obilna. — Boditi ob tej priliki izrečena vsem predavateljem topla zahvala.

Dne 13. novembra 1909. l. se je osnoval v okrilju Dež. slov. učit. društva glasbeni odsek tega društva, ki si je stavljal nalogu, skrbeti za glasbeno vzgojo učiteljskega naraščaja.

V svoji prvi seji se je ta odsek konstituiral sledče: tov. Fr. Marolt, učitelj v Ljubljani — predsednik, tovariš Ivan Dimnik — tajnik, tov. S. Cepuder — gospodar, tovariš Slavo Waschte — strokovni referent in tovariši J. Žirovnik, J. Pavčič, I. Potočnik, R. Trost mlajši in F. Starman — člani odbora.

Na prošnjo Slov. dež. učit. društva je poddeli bivši občinski svet podporo v znesku 200 K, ki se je plodonosno uporabila.

V šolskem letu 1909/10 se je v glasbenem tečaju za učiteljiščnike, ki se je priredil v "Glasbeni Matici" v Ljubljani, poučevalo sledče predmete: 1. Glavni pripomočki izobrazbe glasu; vokalizacija; deklamacija; vodstvo praktičnega pouka v zborovodstvu — predaval g. konecrti vodja M. Hubad. 2. Glasbena teorija; osnovni pojmi in "pevska šola" predaval tov. Waschte. 3. Praktične vaje v zborovodstvu in vodstvo pevskega zbora učiteljiščnikov — vodil tov. Slavko Cepuder. — Udeležencev je bilo do 25.

V šolskem letu 1910/11 se je pa poddelala podpora 14. učiteljiščnikom, ki redno in z vnočno obiskujejo "Glasbeno Matico" in se tako glasbeno višje izobrazujejo.

Odsek je vršil svojo nalogu in je imel v to svrhu več sej. Natančnejša poročila o delovanju — so bila pa itak objavljena v glasbenem vestniku "Učiteljskega Tovariša".

Toliko o notranjem gibanju društva.

Poročati mi je še o gibanju in delovanju okr. učit. društev. To poročilo ni nikoli tako popolno, kakor bi si ga človek želel. Izkazi so došli od sledčih društev:

1. Učiteljsko društvo za kamniški okraj je imelo eno zborovanje. Predaval je okr. šol. nadzornik Fr. Gabršek: kako se naj pišejo uradni spisi.

Društvo šteje 20 rednih članov in enega častnega člana.

2. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo tri predavanja, in sicer: "Umetnost v ljudski šoli", predaval profesor M. Pirnat. "Pomanjšano merilo kot podlaga umevanja zemljevidov" in "Prostospisje", oboje predaval tovariš Josip Lapajne iz Cerkev.

Društvo šteje 54 pravih članov in tri častne člane.

3. Učiteljsko društvo za novomeški okraj je imelo v tekočem letu eno predavanje. Predaval je dr. Fr. Čadež o astronomiji s posebnim ozirom na Halleyskem komet.

Društvo šteje 44 pravih članov.

4. Kočevsko učiteljsko društvo slovenskih šol je imelo eno predavanje, in sicer o temi "Kulturna nalogaljudske šole z ozirom na socialnirazvoj naše dobe". Predaval je tovariš Viktor Grčar.

Društvo šteje 24 pravih članov.

5. Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je imelo eno predavanje, in sicer o društvenih zadevah.

Društvo šteje 38 pravih članov.

6. Litijsko učit. društvo je imelo dve predavanji. O varstvu otrok je poročal gospod Miličinski, o zastopstvu učiteljstva v okr. šol. svetu pa sta poročala ondotna zastopnika.

Društvo šteje 33 pravih članov in enega častnega člana.

7. Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dvojno zborovanje. Reševalo so se tekoče zadeve.

Društvo šteje 53 rednih članov.

8. Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj je imelo dve predavanji. O varstvu historičnih umetnin in naročnih spomenikov je poročal g. svet. Franke, o abstinenci pa tovariš R. Horvat.

Društvo šteje 50 pravih, 15 podpornih in tri častne člane.

9. Logaško učiteljsko društvo je imelo dve predavanji. Dr. Fr. Helešič je predaval o gibanju kot elementu življenja s posebnim ozirom na pouk, tov. Iv. Bezeljak pa o protalkoholnem gibanju z ozirom na šolo.

Društvo ima 48 pravih, 7 podpornih in dva častna člana.

Radovljško učiteljsko društvo je imelo v tekočem letu dve predavanji. Skioptikon v šolo! Predaval tov. Ivan Šega, Kmetijsko vprašanje, predaval isti predavatelj.

Rednih udov šteje 45 in dva častna.

O drugih okrajnih učit. društvih ne morem poročati, ker nisem prejel izkazov.

Iz podanega pa je razvidno, da se društva zavedajo svoje življenske sile in da izkušajo vkljub vsej socialni mizeriji učiteljstva izpolnjevati svojo nalogu. Če kdaj, tako veljajo danes besede: "Kjer je sila velika, tam mora nastati odpor tem jačji, da se ohrani življenje." V učiteljstvu samem tiči rešilna akcija v prid stanu. Vse, kar se čuti učitelja, naj stopi tesno v naš krog ter naj deluje s podvodenjem energijo za blagor učiteljstva. Ne v častihlepnosti, ne v koristolovstvu, ne v licemerstvu in v pohlepnu po nadvladi, temveč v skromnosti, v edinstvu, v bratski ljubezni celokupnega stanu je rešitev naša. Zato kličem vsem, ki so malodušni: Sursum corda! Vrzite plašč strahu s sebe in s čvrstim korakom stopajte v naših vrstah naprej do zmage. Telo nam tarejo in ga lahko uničijo, a našega duha steti ne morejo. Naprej po poti poštovnosti in pravice v ljubezni in slogu!

(Odobravljeno.)

Blagajnikovo poročilo:

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik:

Deželno slovensko učiteljsko društvo zavrne danes svoje dvainštirideseto leto. Ustanovili so to društvo naši stari tovariši, ki jim

je načeloval zasluzni Andrej Praprotnik. Delovanje tega društva je segalo takrat čez meje Kranjske dežele. Z ustanovitvijo naše "Zvezde" se je pa delovanje društva omejilo edinole na Kranjsko deželo in čisto naravno, da delovanje v tem okviru ni bilo tako živahn kakor prej. Naše starejše tovariše je pa vezalo srce vedno še na staro Slovensko učiteljsko društvo. To je pokazal tudi naš dobrtnik tvaris Josip Travnik, ki je zapustil društvo 5000 K ter mu postavil s tem darom trdn podlagu za obstanek. Z obrestmi vred znaša ta zapuščina koncem tekočega leta 5106:24 K, ki so naložene v Mestni hranilnici ljubljanski. V Učiteljski hranilnici imamo 55:63 K; Učiteljski sklad, ki je tudi naložen v naši hranilnici, znaša 52:36 K, in sklad za Josip Čaperlatov spomenik pa 71:40 K. Prebitka smo imeli v tekočem letu 98:78 K. Skupno imetje znaša ob zaključku tekočega leta 5384:42 K.

Poleg tega je pa dobilo društvo od mestne občine ljubljanske 200 K podpore za učiteljiščnike, ki se uči pri Glasbeni Matici harmonije in zborovodstvu.

Sklonom lanskemu občnemu zboru znaša letnina za posamezna okrajna učiteljskega društva po tri krone. Za tekočo društveno leto so plačala letnino ta-le okrajna učiteljska društva: 1. Ljubljansko učit. društvo, 2. Litijsko učiteljsko društvo, 3. Postojnsko učiteljsko društvo, 4. Učiteljsko društvo ljubljanske okolice, 5. Pedagoško društvo v Krškem, 6. Slovensko kočevsko učiteljsko društvo, 7. Kamniško učiteljsko društvo, 8. Novomeško učiteljsko društvo, 9. Logaško učiteljsko društvo, 10. Radovljško učiteljsko društvo, 11. Kranjsko učiteljsko društvo in Belokraško, je pa še na dolgu za letos.

Vseh dohodkov je bilo letos 435:48 K, izdatkov pa 336:69 K, — prebitka imamo torej 98:79 K. (Z odobravljem sprejet.)

Tovariš Alojzij Kecelj poroča v imenu pregledovalcev računov, da so računi in knjige v najlepšem redu in predlaga blagajniku in odboru absolvirij. (Sprejet.)

Volitve.

Na predlog tov. Žirovnika se izvoli z vzklikom dosedanjem odbor, na predlog istega tovariša ostanejo tudi še isti pregledovalci računov.

Predlogi.

Tov. Ivan Šega predlaga:

Deželno učit. društvo ukrepi vse potrebno, da se naj učiteljske plače izplačujejo potom poštni hranilnici.

Predlog se odkaže v rešitev odboru.

Tov. Fr. Stefančič predlaga:

1. Ker je ovira društvenim zborovanjem po deželi ponavljajna šola, oziroma že na mnogih šolah uvedeni nerazdeljeni dopoldanski pouk, zaradi česar nima učiteljstvo nobenega pouka prostega delavnika in zaradi česar morajo predsedništvo, za vsakokratno zborovanje prositi okr. šol. svete za oproščenje poučevanja, naj dež. učit. društvo vloži na dež. šol. svet prošnjo za izdajo razpisa, glasom katerega imej vsak učitelj ceipo prost, ako se udeleži zborovanja svojega učit. društva, ki se bo na njem razmotrivalo vsaj o enem pedagogičnem vprašanju. (Sprejet.)

2. Dež. slov. učit. društvo naj do prihodnjega obč. zobra premičlja ter poroča o ukrepih, ki jih je storiti, ako se nam vsaj za leto 1912 ne zagotovi izboljšanje gmotnega stanja. (Sprejet.)

Doma je v teh krajih vino in z njim pesem. Ni delo rodu, ki prebiva tod, začrtao tistih resnih potez v obrazu, ki jih opazujemo drugod. Z vinom in z pesmijo se začne d-lo, s tem se nadaljuje in z obojim se konča. Zato je neizpeta pesem tega ljudstva.

Prišla je v te kraje k sestri na počitnice mlada, pol razvela roža. Kmalu sva se spoznala. Ni bil njen korak iz življenja, ampak iz cvetnih poljan mladosti, zakaj vse mračne, svinčeno težke misli, ki so včasih legle na njeno dušo, niso mogle zresniti njenih čudovito jasnih očij.

Hodili smo često skupno s sestro po skrivnostnih gozdih v solčni dan. V lunojasnih nočeh pa smo zablodili tja gor med mlađo vino, kjer je ležala pred nami v srebrnem svitu Savske ravan s temnimi konturami Gorjancev v ozadju. Prevzel nas je čar bajnokrasne poletne noči, da so onemela usta in je duša, pijnata lepota, zasanjala v eterne višine. Pozno

3. Dež. slov. učit. društvo naj se obrne na Slovensko Šolsko Matico, je li in on pod kakimi pogoji hoče preskrbeti predavatelja za zborovanja okrajin učiteljskih društev. (Sprejet.)

Tov. Schmid predlaga, naj se izreče tov. poslanec Ganglu zahvala in priznanje za njegovo prizadevanje, da se uredi gmotno vprašanje učiteljstva. (Sprejet.)

Z bodrlnimi besedami k skupnemu, složnemu delovanju zaključi potem podpredsednik tov. L. Jelenec občni zbor.

Visoke in srednje šole v Rusiji.

Lansko leto je bilo v celi Rusiji vsega skupaj 32 visokih šol, in sicer 27 moških in 5 ženskih v 14 mestih: v Petrogradu 7, v Moskvi 7, v Harkovu 3, v Kazani 2, v Jurjevu 2, v Kijevu, v Odesi, v Nježinu, v Jaroslavi, v Rigi, v N. Aleksandriji in v Vladivostiku po 1 visoka šola. Slušateljev na univerzah je bilo 40.965, na tehnikah 9500, na višjih veterinarskih šolah 1358, na dveh historično-filologičnih institutih 205, na arheološkem ustavu 640, na šoli orientalskih jezikov 150, na drugih šolah 1187; na štirih ženskih visokih šolah je bilo 10.068 slušateljev. Vsega skupaj so imeli ruske visoke šole 64.073 slušateljev. Iz teh jih 56 odstotkov študira v Petrogradu in v Moskvi. Srednjih šol je bilo lansko leto v Rusiji: 338 moških gimnazij, 65 moških progimnazij, 259 realk, 677 ženskih gimnazij (torej skoraj 1000 ženskih šol). Največ ženskih srednjih šol je v srednji in vzhodni Rusiji, moških pa na zpadu in na jugu. Leta 1900 je bilo otvorjenih 12 novih gimnazij in 11 realk, leta 1910 pa 13 gimnazij, 1 progimnazija in 15 realk.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Moravsko.

Moravsko šteje po zadnjem uradnem ljudskem štetju 71:36 % Čehov in 27:90 % Nemcev. Češkemu življu so nevarni mnogi nemški otoki, ki bi se naj polagoma zvezali ter sezidali nemški most iz Šlezije naravnost do Nižjega Avstrijskega. Najnevarnejši otoki so: Lanškroun, Svitava, Jihlava, Brno (Čehov 35:72, Nemcov 63:97 odstotkov) in Olomouc. Češka Šolska Matica je vzdrževala na Moravskem 12 ljudskih šol in 17 otroških vrtev, učencev je bilo na vseh teh zavodih 2438. Razenega deluje na Moravskem "Narodna Jednota za vzhodno in severno Moravo" s sedežem v Olomoucu, ustanovljena leta 1885., in "Narodna Jednota za južnopzapadno Moravo", ustanovljena leta 1886., ki slavi 20. listopada svojo petindvajsetletnico.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice je imelo 28. pret. m. popoldne ob 3. uri zborovanje v "Narodnem domu" v Ljubljani. Na tem shodu je predaval dr. Fr. Čadež o uspehih modr-ne tehnike. Gosp. predavatelj je govoril celo uro tako lepo in poučno, da so bili številni poslušaleci naravnost navdušeni in so

samo se vračali domov, in drugi dan so nam bile trepalnice iz svincev.

Mnogo smo si pripravovali na teh počodih resnega in veselega; a mladostnega veselja, zvonkega smeha ni bilo pri njej. Vsa mladost je bila v njenih jasnih očeh, mladost cvetja, ki ga še ni opalila slana življena.

Nekoč pa so se zmračile te tako jasne oči. Prišel je namreč k nam fant iz življenja ter vrzel odurno besedo med nas. Začutila je njen duša umazan prst, ki se je dotaknil: zdrhtela je kakor cvetka pred ledenum pišem, in solze so zrosile oči.

Oj, življenje, zakaj si orosilo